

4. Міщук О.В. Прямі іноземні інвестиції у забезпеченні інноваційного розвитку економіки України / О.В.Міщук //Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 242-245.

Полінкевич О.М., д.е.н., проф.
Романюк А.Ю., студентка 6 курсу спец. 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Східноєвропейський національний
університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

**СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ ДОХОДІВ
ПІДПРИЄМСТВ**

В сучасних умовах важливим є підхід до діагностики доходів підприємства через низку показників. Окремі дослідники пропонують різний набір показників, що інколи, утруднює аналіз. Найбільш популярним серед підходів є збалансована система показників, яка використовується у працях дослідників [1].

В економічній літературі є різні показники, за допомогою яких оцінюються доходи підприємства. Найвідомішими з них є:

1) 1919 р. – система показників Du Pont. Розроблена компанією «EIDu Pont de Nemours & Co». Підпорядкована фінансовій цільовій моделі максимізації прибутку. Ключовий показник рентабельність інвестованого капіталу (ROI), який формується рентабельністю реалізації та швидкістю обороту інвестованого капіталу;

2) 1958 р. – система показників Pyramid Structure of Ratios. Розроблена співробітниками Британського інституту менеджменту Г. Інгамом і Л. Т. Харрінгтоном. Ключовим показником є рентабельність активів (Operating Profit Assets Employed, OPAE). Складається тільки із відносних показників, які розподіляються на основні, допоміжні та пояснювальні елементи;

3) 1969 р. – система показників ZVEI. Розроблена у Німеччині Центральною спілкою електротехнічної промисловості. Ключовий показник - рентабельність власного капіталу (Return On Equity, ROE). Складається з двох блоків: аналізу зростання та структурного аналізу. Серед основних показників аналізу зростання виділяють: обсяг замовлень та продажу, додану вартість, чисельність персоналу, тощо. Структурний аналіз виходить із показників результативності та ризику;

4) 1976 р. – система показників RL. Розроблена у Німеччині Т. Райхманом и Л. Лахнитом. Основними аналітичними проєкціями є ліквідність та прибутковість. Складається з двох частин - загальної та спеціальної. Загальна спрямована на результат господарської діяльності, який складається із результатів виробничої та фінансової діяльності. Спеціальна частина використовується для поглибленого аналізу факторів, що впливають на рентабельність та ліквідність з урахуванням галузевої специфіки та структурних особливостей підприємства;

5) початок 90-х рр. XX ст. – система VBM-показників. Базується на концепції економічного прибутку. Основними аналітичними проєкціями є ризик, ліквідність, доходність. Передбачає визначення діапазону критичних значень доходності капіталу та реалізації. Використовується на операційному,

фінансовому та стратегічному рівнях управління. Складається з абсолютних та відносних показників.

6) 90-ті рр. – Збалансована Система Показників (ЗСП, Balanced Scorecard, BSC), розроблена професорами Гарвардського університету Робертом Капланом та Девідом Нортоном є найбільш ефективною та широко використовуваною в усьому світі комерційними, державними, промисловими та некомерційними компаніями концепцією реалізації стратегії компанії завдяки її декомпозиції на рівень операційного управління контролю на основі Ключових Показників Ефективності (Key Performance Indicators, KPI). В Збалансованій Системі Показників (ЗСП) слід розрізняти показники, що вимірюють досягнення цілей (безпосередньо KPI), і показники, які відображають процеси, що забезпечують досягнення цих цілей (оперативні показники).

7) кінець 30-х років ХХ ст. – система Tableau de bord, яка сформульована французьким вченим Ж. Л. Мало. Починаючи з середини минулого століття крупні підприємства почали все частіше використовувати немонетарні показники для оцінювання сукупних результатів діяльності підприємств;

Система оцінювання доходів підприємства:

1) складається із сукупності взаємопов'язаних показників; відображає різні аспекти діяльності підприємств та забезпечує моніторинг результатів роботи на різних ієрархічних рівнях управління;

2) забезпечує якомога більшу кількість зацікавлених осіб аналітичною інформацією щодо отримання результатів та рівня досягнення поставлених цілей підприємств; сприяє процесу прийняття та реалізації господарських та управлінських рішень на різних ієрархічних та функціональних рівнях управління.

Основними критеріями, що характеризують сучасні системи вимірювання доходів підприємств є:

1) глибина деталізації та широта охоплення всіх сфер діяльності підприємства;

2) зрозумілість та простота впровадження і реалізації;

3) відповідність стратегії підприємства;

4) збалансованість;

5) орієнтованість на процеси;

6) орієнтація на стейкхолдерів;

7) динамічна адаптивність;

8) забезпечення реалізації стратегії підприємства;

9) наявність причинно-наслідкових зв'язків.

Фундаментальною основою формування найбільш успішних моделей є збалансований підхід до побудови бізнес-аналітики та управління, орієнтованість на забезпечення інтересів ключових стейкхолдерів та врахування якомога більшої кількості аспектів діяльності підприємства. У такій постановці пояснюється актуальність та популярність концепції BSC, яка базується на вимірюванні та оцінці результатів на основі набору показників, що відображають усі аспекти діяльності підприємства та сприяє посиленню управлінської функції.

Список використаних джерел:

1. Стратегії та технології інноваційного розвитку корпорацій : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 416 с.

Попова А. О., пошукувач
Науковий керівник: Метеленко Н. Г.,
д.е.н., професор, Інженерний інститут
Запорізького національного університету,
м. Запоріжжя, Україна

НАУКОЄМНІСТЬ ВВП УКРАЇНИ: ОЦІНКА У ПОРІВНЯННІ З ПОКАЗНИКАМИ ВИСОКОРОЗВИНУТИХ КРАЇН СВІТУ

Витрати на проведення наукових та науково-технічних робіт, як частка ВВП (наукоємність ВВП), в Україні є дуже низькими. В останні роки наукоємність ВВП становила лише від 0,76% у 2013 р. до 0,48% у 2016 р. [1].

Цей показник є нижчим за середнє значення наукоємності ВВП у країнах ЄС, а також в інших країнах світу з високорозвиненою економікою. Наукоємність ВВП в Євросоюзі в останні роки становила 2,02-2,04%. Найвищі показники наукоємності досягнуто в Південній Кореї і в Японії, де вони сягають від 4,15% до 4,47% [2].

Однак, показники наукоємності ВВП є відносними до витрат у вартісних натуральних величинах і тому не можуть об'єктивно в повній мірі характеризувати обсяги витрат в окремих країнах на проведення наукових та науково-технічних робіт. Наші розрахунки, проведені за показниками вартості ВВП і відносними показниками наукоємності ВВП в окремих країнах світу, показують, що загальні обсяги витрат на проведення наукових та науково-технічних робіт, наприклад, у Швеції в 2013-2016 рр. становили 16,3-19,2 млрд. дол. США або 3,15-3,31% від ВВП країни, в Німеччині – відповідно 98,6-114,5 млрд. дол. США або 2,82-2,94% від ВВП, у США – 455,7-510,3 млрд. дол. або 2,73-2,74% від ВВП (табл. 1).

У зв'язку з великими відмінностями між країнами за кількістю населення, показники загального обсягу витрат на проведення наукових та науково-технічних робіт дають лише певну узагальнену оцінку впровадження досягнень науки у виробництво. Витрати на проведення наукових та науково-технічних робіт у розрахунку на одну особу населення, які найбільш об'єктивно характеризують використання досягнень науки у виробництві, у 2013-2016 рр. у Польщі становили 120-135 дол. США, у Великобританії – 683-781 дол., в Японії – 1134-1343 дол., у США – 1441-1581 дол., а у Швеції в 2013 р. вони сягали 1995 дол. США. В Україні в останні роки витрати на проведення наукових та науково-технічних робіт у розрахунку на одну особу населення були мізерними і мали тенденцію руху до нульового рівня. У 2013 р. вони становили 31 дол. США, у 2015 р. – відповідно 13 дол. і в 2016 р. – 10 дол. США (!).

За показником обсягу фінансування на проведення наукових досліджень і розробок у розрахунку на одну особу населення в 2016 р. Україна у 12 разів відставала від Польщі, у 68 разів – від Великобританії, у 124 рази від Німеччини, у 144 рази – від США, у 160 разів – від Швеції. Тобто, в епоху науково-технічного